

CYNHADLEDD GYSWLLT RHEILFFORDD ARFORDIR Y CAMBRIAN

Cofnodion cyfarfod Cynhadledd Gyswllt Rheilffordd Arfordir y Cambrian a gynhaliwyd yn y Ganolfan, Porthmadog, ar ddydd Gwener, 13 Tachwedd 2015 o 1.00 o'r gloch tan 2.20 pm

YN BRESENNOL

Y Cyngorwyr Annwen Hughes, Anne Lloyd Jones, Eryl Jones-Williams, Dewi Owen, Angel Russell, Eirwyn Williams, Owain Williams (Cyngor Gwynedd), Y Cyng. Michael Williams Powys), Arglwydd Dafydd Elis Thomas (Aelod Cynulliad Dwyfor/Meirionnydd), Mr David Rob (Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri), Ben Davies (Trenau Arriva Cymru Cyf.), Heddwes Newman (Heddlu Trafnidiaeth Prydain), Mr Philip Sayers (Rheilffordd Talyllyn), Mr Roger Good (Cymdeithas Teithwyr Trenau Amwythig-Aberystwyth), Mr Alun Wyn Evans (Un Llais Cy Meirionnydd), Mr D. Woodhouse (Twristiaeth Aberdyfi a Tywyn), Mr Rhydian Ma (Partneriaeth Rheilffyrdd y Cambrian), Llinos Roberts (Swyddog Cludiant Cyhoeddus Chymunedol), Mr Delwyn Evans (Grwp Mynediad Meirionnydd), Mr Dylan Bo (Network Rail), Mrs Mererid Watt (Cyfieithydd), Mrs Glynda O'Brien (Swyddog Cefnogi Aelod Chraffu).

Ymddiheuriadau: Y Cyngorwyr Selwyn Griffiths, John Brynmor Hughes, Gethin Williams, Mrs Liz Saville Roberts (Aelod Seneddol Dwyfor/Meirionnydd), Ms Rebecca Evans (Aelod Cynulliad Canolbarth a Gorllewin Cymru), Mr Simon Thomas (Aelod Cynulliad Canolbarth a Gorllewin Cymru), Mr Tudur Williams (Ysgol Ardudwy), Mr Trevor Roberts (Pwyllgor Rheilffordd Amwythig-Aberystwyth).

1. ETHOL CADEIRYDD

Penderfynwyd: (a) Ail-ethol y Cyngorydd Selwyn Griffiths yn Gadeirydd y Pwyllgor hwn am y flwyddyn 2015/16.

(b) Cyfleu diolch y Pwyllgor i'r Cyngorydd Selwyn Griffiths am ei waith caled yn ei swyddogaeth fel Cadeirydd dros y flwyddyn diwethaf.

2. ETHOL IS-GADEIRYDD

Penderfynwyd: (a) Ail-ethol y Cyngorydd Eryl Jones-Williams yn Is-gadeirydd y Pwyllgor hwn am y flwyddyn 2015/16.

(b) Gofynnwyd i'r Cyngorydd Eryl Jones-Williams gadeirio'r cyfarfod hwn oherwydd anallu'r Cyngorydd Selwyn Griffiths i fod yn bresennol oherwydd profedigaeth teuluol.

3. DATGAN BUDDIANT PERSONOL

Ni dderbyniwyd datganiad o gysylltiad personol gan unrhyw aelod oedd yn bresennol.

4. MATERION BRYD

Ni dderbyniwyd materion brys i'w trafod.

5. COFNODION

Cyflwynwyd: Cofnodion cyfarfod y gynhadledd a gynhaliwyd ar 24 Ebrill 2015.

Penderfynwyd: Derbyn a chymeradwyo'r cofnodion uchod.

6. ADRODDIAD NETWORK RAIL

Ni chyflwynwyd adroddiad ysgrifenedig gan Network Rail ond bu i Mr Dylan Bowen adrodd yn llafar ar ddatblygiadau fel a ganlyn:

- (i) Bod Network Rail wedi ysgrifennu i'r rhanddeiliad i'w cynghori y byddai oediad gyda'r gwaith o gwblhau darpariaeth y lifft yng Ngorsaf Machynlleth tan mis Mawrth 2016. Oherwydd rhagolygon y tywydd y penwythnos yma byddai'n amhosibl defnyddio'r craen ac felly hyderir y byddir yn gallu cwblhau'r gwaith erbyn mis Mawrth.
- (ii) Mewn ymateb i'r uchod datganodd Aelod siom yn hyn o beth, ac mai dim ond un platfform y gellir ei ddefnyddio ac yn ychwanegol at hyn bod teithwyr yn gorfod disgwyl yng Nghyffordd Dyfi. Wedi dweud hynny, teimlwyd y byddai'r ddarpariaeth pan yn ei le yn welliant aruthrol.
- (iii) Mewn ymateb i gwestiwn y Cynghorydd Owain Williams ynglyn â phryder am yr oedi yng Nghyffordd Dyfi yn benodol i deithwyr o Fachynlleth i Bwllheli, eglurodd Mr Bowen o safbwynt uwchraddio y ffordd ar gyfer fforddolion (road-user) byddai Network Rail yn fwy na pharod i gydweithio gyda thrydydd parti mewn darparu cynllun ond y byddai'n mwy manteisiol pe byddai cynllun o'r fath yn cael ei gynnwys mewn cynllun trafndiaeth ehangach. Pwysleiswyd na fyddai Network Rail yn gyfrifol fel prif yrrwr unrhyw gynllun o safbwynt cyllido ond sicrhawyd y byddent yn cydweithio gydag awdurdodau a chyfeiriwyd at engreiffiau lle gweithredwyd cynlluniau o'r fath mewn darparu meysydd parcio yn Ne Cymru.
- (iv) Awgrymwyd y dylid cyfeirio eitem i drafod Cyffordd Dyfi i gyfarfod y Cyd-bwyllgor Rheilffordd Amwythig-Aberystwyth a Phwyllgor Rheilffordd Arfordir y Cambrian sydd i'w gynnal ar 27 Tachwedd 2015 yn Y Plas, Machynlleth.
- (v) O safbwynt cwestiwn y Cynghorydd Gethin Williams ynglŷn â gweithredu moratoriwm ar daliadau Pont Abermaw yn ystod y cyfnod cynllunio / atgyweiriadau, nododd Mr Bowen ei fod wedi trafod y mater gyda'r Aelod yn gynharach. Nododd ymhellach bod Network Rail yn yr un sefyllfa â Chyngor Gwynedd o safbwynt gorfod chwilio am arbedion gyda tharged i ddarganfod oddeutu 20% dros y cyfnod nesaf. Fodd bynnag, roedd trafodaethau yn parhau gyda Chyngor Gwynedd ynglyn ag adnewyddu'r Bont gyda'r bwriad o leihau'r costau cynnal a chadw. Ar hyn o bryd roedd yn gynamserol i adrodd yn llawn, ond nodwyd bod trafodaethau cychwynnol yn digwydd rhwng Network Rail â rhanddeiliad perthnasol gan gynnwys Cyngor Gwynedd, Parc Cenedlaethol Eryri, a CADW.
- (vi) Cyfeiriodd Mr David Roberts at bryder ynglŷn â thir ym mherchnogaeth Network Rail a elwir yn Bryn Llestair (Picnic Island) ac roedd yn ymwybodol bod Fforwm Mynediad De Eryri wedi cysylltu gyda Network Rail ynglyn â'r tir ond nad oeddynt wedi derbyn ymateb. Defnyddir y tir gan oddeutu 1,000 o fyfyrwyr o Outward Bound Cymru.
- (vii) Mewn ymateb i'r uchod, nododd Mr Bowen nad oedd yn ymwybodol o'r mater ond os gall Fforwm Mynediad De Eryri gysylltu gydag ef a / neu drwy'r Swyddog Cefnogi Aelodau, fe sicrhodd y byddai'n dilyn y mater i fyny.

- (viii) Mynegwyd pryder gan y Cyngorydd Dewi Owen ynglyn a'r gordyfiant enfawr ar dir sydd ym mherchnogaeth Network Rail rhwng wal derfyn yr A493 a'r rheilffordd. Nodwyd bod corneli llym (sharp corners) ar y briffordd dan sylw a bod gwir angen torri'r gordyfiant i osgoi unrhyw ddamweiniau.
- (ix) Mewn ymateb i'r uchod, nododd Mr Bowen bod gan Network Rail gynllun rheolaeth llystyfiant a'i fod yn llwyddiannus gan bod diogelwch y rheilffordd yn flaenoriaeth i Network Rail. Awgrymwyd pe byddai'r Aelod yn nodi union leoliadau lle mae'r gordyfiant a'u hanfon ymlaen i'r Swyddog Cefnogi Aelodau iddi ei anfon ymlaen i Mr Bowen i'w ddilyn i fyny. Nodwyd ymhellach bod modd i Aelodau gysylltu gydag unrhyw fater o bryder drwy'r llinell gymorth sydd ar gael 24 awr ac os nad ydynt yn hapus gyda'r ymateb, yna gellir cysylltu'n uniongyrchol a Mr Bowen.

Penderfynwyd: (a) Gofyn i'r Swyddog Cefnogi Aelodau gyfeirio y materion uchod i Mr Dylan Bowen, er sylw pellach.

(b) Cyfeirio eitem i drafod Cyffordd Dyfi i gyfarfod y Cydbwyllgor Rheilffordd Amwythig-Aberystwyth a Phwyllgor Rheilffordd Arfordir y Cambrian sydd i'w gynnal ar 27 Tachwedd 2015 yn Y Plas, Machynlleth.

7. ADRODDIAD GAN DRENAU ARRIVA CYMRU CYF

Cyfeirwyd at yr adroddiad a gyflwynwyd ynghlwm i'r Rhaglen gan Mr Ben Davies, ar ran Trenau Arriva Cymru Cyf a oedd yn cyfeirio at:

- lwyddiannau allweddol gan nodi bod bodlondeb cwsmeriaid ar y lefel gorau (89%) a'r perfformiad yn un o'r rhai gorau gan drenau yn y Deyrnas Gyfunol
- mesuryddion perfformiad - 97.9% a 93.5% o ran dibynadwyedd a phrydlondeb
- buddsoddwyd £45m yn erbyn gofyniad masnachfaint o dim ond £400,000
- gwasanaethau newydd a gwell a oedd yn cynnwys ychwanegu trenau seddi ychwanegol, cyflwyno cynnyrch newydd a chefnogi brosiectau cymunedol
- drosolwg o'r fasnachfaint gan nodi:
 - 2,204 o weithwyr
 - 1,009 milltir o lwybrau teithio
 - 956 o wasanaethau yn cael eu gweithredu y dydd
 - 27.4m o deithiau gan deithwyr y flwyddyn
 - Fflyd o 128 trê
 - 247 gorsaf, 55 ohonynt gyda staff

Cyflwynwyd hefyd daflen ychwanegol i'r Aelodau yn ystod y cyfarfod.

Ychwanegodd Mr Ben Davies y gwelwyd cynydd o deithwyr ar y trenau yn ystod yr haf eleni a bod hyn yn galonogol o flwyddyn i flwyddyn gyda'r sustem ERTMS yn profi'n llwyddiant.

Gwelwyd wasanaeth newydd o Amwythig i Aberystwyth gyda'r tren 7.00 p.m. on er nad oedd yn stopio ymhob Gorsaf Drên, roedd trafodaethau yn parhau ar gyfer datrys y sefyllfa.

Bu i Mr Trevor Roberts, Is-Gadeirydd Pwyllgor Rheilffordd Amwythig ac Aberystwyth, drafod gyda swyddogion yn Llywodraeth Cymru o safbwynt amserlen sydd yn dderbyniol i bawb.

Cydnabuwyd bod angen i roi ystyriaeth i sefydlu mwy o gysgodfeydd a mwy o feysydd parcio a'r bwriad fyddai cynnal trafodaethau yn lleol.

Mewn ymateb i'r cwynion ynglyn ag arhosiadau hir am gysylltiad yng Nghyffordd Dyfi, esboniodd Swyddog Partneriaeth Rheilffyrdd y Cambrian bod y mater yn derbyn sylw o safbwynt adnabod pa drên sydd yn gorfod aros yn hir er mwyn gallu uniaethu ar gyfer amserlen newydd ar gyfer flwyddyn nesaf.

Tynnwyd y materion canlynol i sylw Mr Ben Davies ac fe sicrhodd y byddai'n rhoi sylw brys iddynt:

- (a) Bod ffenestri'r trenau yn fudr
- (b) Cwynion am y toiledau

Penderfynwyd: Derbyn a nodi'r adroddiad a gofyn i Mr Ben Davies ymdrin a phwyntiau (a) a (b) uchod.

8. **ADRODDIAD SWYDDOG PARTNERIAETH RHEILFFYRDD Y CAMBRIAN**

Cyflwynwyd adroddiad gan Swyddog Partneriaeth Rheilffyrdd y Cambrian yn amlinellu gweithgareddau a weithredwyd ganddo megis:

- Prosiect Ffilm – Help Llaw – ffilm ar gyfer bobl ifanc gydag anghenion arbennig a enillodd wobwr ACoRP yn y category "Teithwyr sy'n Bwysig". Roedd y ffilm wedi ei chyflwyno ar gyfer Gwobr Diwydiant Rheilffyrdd y DG. Yn ogystal nodwyd bod trefniadau mewn llaw i'w dangos ac annerch Aelodau San Steffan, Aelodau'r Cynulliad, Arglwyddi ac uwch weision sifil yn y Senedd yng Nghaerdydd a San Steffan.
- Gorsaf Aberystwyth – Shopmobiliy – cytundeb mewn egwyddor i gydweithio gyda CAVO ar gyfer cwrdd a theithwyr tren sydd wedi trefnu sgwter "shopmobility" yng ngorsaf Aberystwyth.
- Ymgyrch Posteri Ysgolion – rhan o raglen ble gafodd disgyblion gyfle i ddyluno poster diogelwch a dangoswyd nifer ohonynt yn y gorsafoedd lleol i'r ysgolion.
- Cyhoeddiadau - ymhelaethwyd ar nifer o engreiffiau i annog defnydd o'r rheilffordd.
- Grwp Gweithredu'r Cambrian – trefnu grwpiau ffocws ac arolygon ynghyd a thrafodaethau gyda Chyngor Cymuned Caersws ar y posibilrwydd i gael trefniant mwy addas i barcio ceir yn yr orsaf.
- Rheilffyrdd Cymunedol Cymru – Cyfarfod gyda'r Gweinidog i weld sut y gall partneriaethau gael mwy o gefnogaeth gan Lywodraeth Cymru
- Gwefan – nodwyd bod nifer yr ymwelwyr yn cynyddu.

Mewn ymateb i sylw wnaed gan Aelod ynglyn a hyrwyddo'r ffilm, nododd y Swyddog Partneriaeth Rheilffyrdd y Cambrian y byddai Trenau Arriva Cymru yn cynorthwyo gyda hyn. Cymerwyd y cyfle i ddiolch i Arglwydd Dafydd Elis Thomas mewn perthynas a threfniadau i ymweld á'r Senedd ar 19 Tachwedd i gyhoeddi'r ffilm.

Ychwanegwyd byddai modd dangos y ffilm i Aelodau'r Pwyllgor hwn yn ei gyfarfod nesaf ond yn y cyfamser gellir anfon dolen i'r Swyddog Cefnogi Aelod i'w anfon ymlaen i Aelodau.

Ar ran y Pwyllgor, llongyfarchwyd y Swyddog Partneriaeth Rheilffyrdd y Cambrian am yr holl waith o hybu'r rheilffordd.

Penderfynwyd: Derbyn a nodi'r adroddiad.

9. **ADRODDIAD GAN HEDDLU TRAFNIDIAETH PRYDAIN**

Cyflwynodd yr Heddwes Rob Newman grynodedd byr o'r digwyddiadau diweddar gan nodi nad oedd llawer wedi digwydd ar Reilffordd y Cambrian. Roedd mwyafrif o'r achosion a ymdrinwyd a hwy yn droseddau traffig ffyrdd yn bennaf problemau parhaus gyda gyrwyr yn camddefnyddio'r croesfannau rheilffordd.

Yn lleol, nodwyd achosion o gamddefnydd ar draws croesfan Talwrn Bach, Llanbedr. Deallir bod rhwystrau yn cael eu gosod yn fuan ar y groesfan dan sylw.

Nodwyd bod agoriad Tafarn Wetherspoons ym Mhwlheli wedi effeithio ar nifer teithwyr ar y gwasanaeth 20:12 o Bwlheli i Fachynlleth ar nosweithiau Gwener a Sadwrn. Derbyniwyd rhai adroddiadau gan griwiau'r trenau bod teithwyr wedi eu drifio yn eiriol, yn enwedig mewn perthynas a'r mynediad amser a roddir i'r tren cyn gadael Pwlheli. Byddir yn gweithio'n agos gyda swyddogion Heddlu Trafnidiaeth Prydeinig o Fangor a Rhyl i fonitro unrhyw broblemau pellach.

Nodwyd ymhellach os oes unrhyw broblem ar y rheilffordd / trenau, bod modd i unigolion gysylltu gyda Heddlu Trafnidiaeth Prydeinig neu anfon neges testun ar y rhif 61016.

Mewn ymateb i adroddiad yr Heddwes, ymfalchiwyd o glywed y bydd rhwystrau yn cael eu rhoi ar groesfan Llanbedr o ystyried bod oddeutu 500 o geir yn teithio o Mochras ar un tro a'i fod yn un o'r gweryllfeydd mwyaf yn Ewrop.

Mewn ymateb i sylw wnaed gan Aelod ynglyn á Heddwes i fod ar ddyletswydd tu allan i Wetherspoons, Pwlheli, esboniodd Heddwes Rob Newman mai cyfrifoldeb o dan awdurdodaeth Heddlu Gogledd Cymru fyddai hynny ond bod Heddlu Trafnidiaeth Pwlheli yn ceisio targedu problemau yn yr orsaf dren ac ar y tren. Nid oedd yn bosibl iddynt fod ym Mhwlheli pob Nos Sadwrn ond deallir bod camera cylch cyfyng tu allan i'r dafarn.

Penderfynwyd: Derbyn, nodi a diolch i'r Heddwes Rob Newman am yr adroddiad.

10. **CWESTIYNAU FFURFIOL**

(a) Cyflwynwyd dau gwestiwn ysgrifenedig ffurfiol gan Aelodau o'r Gynhadledd ac fe nodwyd bod y swyddogion perthnasol wedi ymdrin ág un o'r rhain yn ystod eu cyflwyniadau. O safbwynt cwestiwn y Cyngorydd Gethin Williams deallir ei fod wedi trafod y mater gyda Mr Dylan Bowen, Network Rail.

(b) Aelodaeth – Cyflwynwyd cais gan Gyngor Tref Penrhyndeudraeth ynghyd a llythyr gan Bwyllgor Meirionnydd o Un Llais Cymru i wahodd pob Cyngor Cymuned a Thref sydd a lein y rheilffordd yn rhedeg drwy eu wardiau i fod yn aelodau o Bwyllgor Rheilffordd Arfordir y Cambrian.

Adroddwyd bod 16 Cyngor Cymuned /Tref ar yr arfordir ac fe restrwyd rhain i'r Pwyllgor. Nodwyd bod Aelodau etholedig lleol Cyngor Gwynedd wedi eu penodi i wasanaethu ar y Pwyllgor ac yn gallu adrodd i'r Cyngorau Cymuned / Tref a fynychir ganddynt ar weithrediadau Cynhadledd Rheilffordd y Cambrian.

Yn dilyn trafodaeth ar y mater, awgrymwyd y gall Cyngorau Cymuned / Tref godi materion ym Mhwyllgor Rheilffordd Arfordir y Cambrian drwy gyfeirio y materion yntau drwy yr Aelod etholedig lleol / y ddau gynrychiolydd Un Llais Cymru a / neu drwy drefniant gyda'r Cadeirydd gellir gwahodd cynrychiolydd i'r cyfarfod. Yn ogystal, gofynnwyd i'r Swyddog Cefnogi Aelodau a Chraffu i'r dyfodol i anfon rhaglen y Pwyllgor i Glercod yr 16 Cyngor Cymuned / Tref a restrwyd isod.

Penderfynwyd: Gofyn i'r Swyddog Cefnogi Aelodau:

(a) ymateb i lythyr Pwyllgor Ardal Dwyfor a Meirionnydd i gyfleu penderfyniad y Pwyllgor fel amlinellir uchod.

(b) i'r dyfodol anfon rhaglen / cofnodion y Pwyllgor i Glercod y Cyngorau Cymuned / Tref isod:

Meirionnydd

**Aberdyfi
Tywyn
Llangelynnin
Arthog
Abermaw
Dyffryn Ardudwy
Llanbedr
Llanfair
Harlech
Talsarnau
Penrhyndeudraeth**

Dwyfor

**Porthmadog
Cricieth
Llanystumdwy
Llannor (Abererch)
Pwllheli**

CADEIRYDD